

Briselē, 2023. gada 10. jūlijā
(OR. en)

11695/23

Starpiestāžu lietas:
2023/0228(COD)
2023/0227(COD)

AGRI 388
AGRILEG 130
SEMENCES 32
PHYTOSAN 44
FORETS 84
CODEC 1336
IA 176

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 6. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	SWD(2023) 415 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS Pavaddokuments dokumentam priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI par augu reproduktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību Savienībā un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/2031, (ES) 2017/625 un (ES) 2018/848 un atceļ Padomes Direktīvu 66/401/EEK, 66/402/EEK, 68/193/EEK, 2002/53/EK, 2002/54/EK, 2002/55/EK, 2002/56/EK, 2002/57/EK, 2008/72/EK un 2008/90/EK ("Regula par augu reproduktīvo materiālu") un priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI par meža reproduktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/2031 un 2017/625 un atceļ Padomes Direktīvu 1999/105/EK (Regula par meža reproduktīvo materiālu)

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2023) 415 *final*.

Pielikumā: SWD(2023) 415 *final*

Briselē, 5.7.2023.
SWD(2023) 415 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI par augu reproduktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību Savienībā un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/2031, (ES) 2017/625 un (ES) 2018/848 un atceļ Padomes Direktīvu 66/401/EEK, 66/402/EEK, 68/193/EEK, 2002/53/EK, 2002/54/EK, 2002/55/EK, 2002/56/EK, 2002/57/EK, 2008/72/EK un 2008/90/EK (“Regula par augu reproduktīvo materiālu”)

un priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI par meža reproduktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/2031 un 2017/625 un atceļ Padomes Direktīvu 1999/105/EK (Regula par meža reproduktīvo materiālu)

{COM(2023) 414 final} - {SEC(2023) 414 final} - {SWD(2023) 410 final} -
{SWD(2023) 414 final}

1. Rīcības nepieciešamība

Problēmas būtība un nozīme ES mērogā

ES tiesību akti par augu un meža reproduktīvā materiāla tirdzniecību (ARM/MRM) ir spēkā kopš 1966. gada. To vēlākie grozījumi ir radījuši sarežģītu tiesisko regulējumu, kas nav pilnībā saskaņots ar cieši saistītajām politikas jomām (augu veselība, oficiālās kontroles un bioloģiskā ražošana). Īstenošana un līdz ar to arī nosacījumi operatori dažādās dalībvalstīs atšķiras, jo tiesību aktu aspektus var interpretēt dažādi. Valsts prakse ir pieņemta gadījumos, kad tiesību aktos nav savlaicīgi ņemta vērā zinātnes un tehnoloģiju attīstība (inovatīvi ražošanas procesi, biomolekulārie paņēmieni, digitālie risinājumi).

Tā kā sākotnēji tiesību aktos galvenā uzmanība tika pievērsta produktivitātei, līdzekļu, ar ko risināt ilgtspējas, pielāgošanās klimata pārmaiņām un biodaudzveidības problēmas, nav daudz. Jaunu šķirņu novērtēšana attiecībā uz īpašībām, kas var veicināt ilgtspējīgu ražošanu, norit nepietiekamā apjomā. Tirgus piekļuves noteikumi ir ierobežojoši attiecībā uz bioloģiskām un saglabājamām šķirnēm un darbībām, kas var veicināt kultivējamo kultūru ģenētisko daudzveidību un nodrošināt īpašas vietējās vajadzības (piemēram, īsas piegādes ķēdes). MRM tiesību aktos MRM ir definēts saistībā ar tā nozīmi mežsaimniecības vajadzībām visā Savienībā vai kādā tās daļā, taču nav skaidri noteikts, kādi mežsaimniecības mērķi ietilpst šo tiesību aktu darbības jomā. Netiek risinātas MRM piegādes grūtības, kas klimata pārmaiņu dēļ kļūst arvien izteiktākas, un noteikumi par MRM lietotājiem sniedzamo informāciju ir neskaidri, tādējādi pastāv risks, ka gan pirmreizējā, gan atkārtotā apmežošana tiek izmantots neatbilstošs MRM.

Sasniedzamie mērķi

Iniciatīvai būtu jānodrošina, lai visiem lietotāju veidiem būtu pieejami kvalitatīvs un daudzveidīgs ARM/MRM, kā arī jānodrošina vienlīdzīgi konkurences apstākļi operatoriem visā ES. Tam būtu jāveicina lauksaimnieciskās ražošanas ražas stabilitāte un meža ekosistēmu produktivitāte pašreizējos un nākotnē prognozētajos klimatiskajos apstākļos. Ar šo iniciatīvu būtu jānosaka oficiālās kontroles, jāuzlabo saskaņība ar tiesību aktiem augu veselības jomā un jāradā iespējas ieviest jaunus zinātnes un tehnikas sasniegumus. Visbeidzot, tai būtu jāatvieglo bioloģisko šķirņu reģistrācija un jāatbalsta augu un meža ģenētisko resursu saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana.

ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)

Visā ES obligāti jānodrošina neierobežota ARM/MRM tirdzniecība, lai risinātu tādas pārrobežu jautājumus kā ilgtspējīgas ražošanas nepieciešamība nolūkā garantēt nodrošinātību ar pārtiku un ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu un meža ekosistēmu atjaunošanu. Šā uzdevuma nozīmi ir palielinājusi pašreizējā ģeopolitiskā situācija un enerģētikas krīze. ARM/MRM pieejamība tirgū ir atkarīga no valsts kompetento iestāžu veiktajām pārbaudēm un inspekcijām. Kopīgi ES noteikumi nodrošina ARM/MRM kvalitāti un atklātu un godīgu konkurenci vienotajā tirgū. Ja to nebūtu, vienas sistēmas vietā būtu 27 sistēmas, kas kavētu apriti, kropļotu konkurenci un palielinātu operatoru un iestāžu finansiālo slogu.

2. Risinājumi

Risinājumu varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai. Vēlamais risinājums (ja ir).

Tika izvērtēti trīs risinājumi no tāda, kas nodrošina vislielāko elastīgumu (1. risinājums), līdz tādām, kas nodrošina vislielāko saskaņotību un kura nolūks ir līdz minimumam samazināt atšķirības tiesību aktu īstenošanā (3. risinājums), savukārt ar 2. risinājumu tika līdzsvarota nepieciešamība nodrošināt elastīgumu ar augstāku saskaņotības pakāpi, lai pārvarētu problēmas, ko rada atšķirīga interpretācija.

Horizontāli elementi visiem risinājumiem. 1) Administratīvo procedūru vienkāršošana un elastīgāks lēmumu pieņemšanas process. 2) Racionalizēti noteikumi par bioloģiskām un saglabājamām šķirnēm. 3) Saskaņošana ar augu veselības tiesību aktiem.

1. risinājums — vislielākā elastība. Pirmajā risinājumā ir noteiktas minimālās prasības attiecībā uz ARM/MRM oficiālajām kontrolēm, bet tas nav saistīts ar Oficiālo kontroļu regulu. Tiek pieņemtas vadlīnijas par inovatīvu ražošanas procesu, biomolekulāro paņēmieni un digitālo risinājumu izmantošanu. Tiek stiprināta jauno lauksaimniecības augu sugu šķirņu esošā novērtēšana attiecībā uz to īpašībām, kas veicina ilgtspējīgu ražošanu. Saistībā ar dārzeniem un augļaugiem tiek ieviests brīvprātīgs novērtējums. Lai stimulētu ARM ģenētiskās daudzveidības palielināšanu, no tiesību aktu darbības jomas tiek izslēgtas sēklu saglabāšanas tīklu darbības, tirdzniecība dārzkopjiem amatieriem un sēklu apmaiņa natūrā starp lauksaimniekiem. Tiesību akti par MRM attiecas tikai uz ražošanu “mežsaimniecības vajadzībām”, lai nodrošinātu augstas kvalitātes MRM pieejamību pirmreizējai vai atkārtotai apmežošanai. Ilgtspējas prasības tiek attiecinātas arī uz zemākajām MRM kategorijām. Tiek ieviestas vadlīnijas par neparedzētu izdevumu plānošanu liela MRM trūkuma apstākļos ekstremālu laikapstākļu notikumu un katastrofu gadījumā.

2. risinājums — elastīguma un saskaņošanas līdzsvarošana (vēlamais risinājums). Saskaņā ar 2. risinājumu ARM/MRM oficiālās kontroles tiek iekļautas Oficiālo kontroļu regulas darbības jomā, bet ar vienkāršotu importa kontroli attiecīgajās ES vietās, lai nodrošinātu mērķtiecīgāku un efektīvāku spēkā esošo noteikumu izpildi. Tiesību aktos ir iekļauti inovatīvu ražošanas procesu, biomolekulāro paņēmieni un digitālo risinājumu izmantošanas pamatprincipi. Prasība veikt jaunu šķirņu novērtēšanu attiecībā uz to īpašībām, kas veicina ilgtspējīgu ražošanu, tiek piemērota visām kultūru grupām, bet dalībvalstīm būtu zināma elastība to īstenot atbilstoši saviem agroekoloģiskajiem apstākļiem. Uz sēklu saglabāšanas tīklu darbību, tirdzniecību dārzkopjiem amatieriem un sēklu apmaiņu natūrā starp lauksaimniekiem attiecas vieglāki noteikumi nolūkā stimulēt ARM ģenētiskās daudzveidības palielināšanos, kā arī garantēt minimālo kvalitāti. MRM tiesību akti attiecas uz ražošanu “mežsaimnieciskiem” un “ar mežsaimniecību nesaistītiem” mērķiem, lai palielinātu MRM kvalitāti citām darbībām, kas nav pirmreizēja vai atkārtota apmežošana. Ilgtspējas prasības tiek attiecinātas arī uz zemākajām MRM kategorijām. Tiek ieviestas vispārējas juridiskas vadlīnijas par neparedzētu izdevumu plānošanu liela MRM trūkuma apstākļos ekstremālu laikapstākļu notikumu un katastrofu gadījumā.

3. risinājums — vislielākā saskaņošana. 3. risinājums paredz, ka oficiālās kontroles attiecībā uz ARM/MRM tiek iekļautas Oficiālo kontroļu regulas darbības jomā un tiek noteiktas stingrākas importa kontroles robežkontroles punktā, kur nepieciešama īpaša importa dokumentācija, lai stiprinātu un pilnībā saskaņotu izpildi. Tiesību aktos ir iekļauti sīki izstrādāti un saistoši inovatīvu ražošanas procesu, biomolekulāro paņēmieni un digitālo risinājumu izmantošanas noteikumi. Prasība veikt jaunu šķirņu novērtēšanu attiecībā uz to īpašībām, kas veicina ilgtspējīgu ražošanu, tiek piemērota visām kultūrām, un visām dalībvalstīm tiek paredzētas sīki izstrādātas un saskaņotas prasības un metodikas. Uz sēklu

saglabāšanas tīklu darbību, tirdzniecību dārzkopjiem amatieriem un sēklu apmaiņu natūrā starp lauksaimniekiem attiecas vispārējās ARM tiesību aktu prasības, lai panāktu vienveidīgus noteikumus visos tirgus segmentos. MRM tiesību akti attiecas uz ražošanu “mežsaimnieciskiem” un “ar mežsaimniecību nesaistītiem” mērķiem, lai palielinātu MRM kvalitāti citām darbībām, kas nav pirmreizēja vai atkārtota apmežošana. Ilgtspējas prasības tiek piemērotas arī zemākajām MRM kategorijām, un uz tām attiecas saskaņoti noteikumi. Tiek ieviesti kopēji noteikumi par situatīvo plānošanu liela MRM trūkuma apstākļos ekstremālu laikapstākļu notikumu un katastrofu gadījumā.

Dažādu ieinteresēto personu viedokļi. Atbalsts konkrētiem risinājumiem

Kopumā tiek atbalstīta pašreizējās regulatīvās sistēmas saglabāšana attiecībā uz ARM/MRM un tās diviem pamatpīlāriem — šķirņu / bāzes materiāla reģistrāciju un ARM/MRM sertifikāciju (sistēma, kas nodrošina ARM/MRM identitāti, kvalitāti un veselību). Plašu atbalstu guvušas arī atkāpes, ko uzskata par nepieciešamām, lai sasniegtu mērķus, kas saistīti ar augu ģenētisko resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu un bioloģisko ražošanu. Viedokļi par atkāpju apjomu atšķiras. Pilsoņi un pilsoniskās sabiedrības organizācijas vēlas, lai no tiesību aktu darbības jomas tiktu pilnībā izslēgtas darbības, kas saistītas ar augu ģenētisko resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu. Lielākā daļa nozares ieinteresēto personu un valstu kompetento iestāžu piekrīt atkāpēm, bet prasa, lai tiktu nodrošināta kvalitāte un veselība, savukārt mazākums uzskata, ka atkāpēm būtu jābūt ierobežotām. Tiek atbalstīta pastiprinātas uzmanības pievēršana ilgtspējai, taču ar nosacījumu, ka tiek saglabāta elastība, lai ņemtu vērā atšķirīgos apstākļus visā ES. Tomēr ieinteresētās personas un valstu kompetentās iestādes ir nobažījušās par izmaksām, kas rastos, ja tiktu ieviesti ilgtspējas novērtējumi attiecībā uz augļaugiem un dārzeniem. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas uzsver saglabāšanas pasākumu un bioloģiskās ražošanas ieguldījumu ilgtspējas mērķu sasniegšanā. Pastāv vispārēja vienprātība, ka: oficiālo kontroļu saskaņošana ir nepieciešama, taču tā nedrīkst radīt lielāku administratīvo slogu; biomolekulāro paņēmieni un digitālo risinājumu izmantošana dos labumu, bet tai nevajadzētu būt obligātai; un MRM tiesību aktiem ir jāpaliek nodalītiem no ARM tiesību aktiem. Ieinteresētās personas puda atšķirīgus viedokļus par mērķiem, kas ietilpst spēkā esošo MRM tiesību aktu darbības jomā. Dažādo ieinteresēto personu viedokļiem vislabāk atbilst 2. risinājums.

3. Vēlamā risinājuma ietekme

Vēlamākā risinājuma sniegtie ieguvumi

Vēlamais risinājums nodrošinās efektivitātes ieguvumus operatoriem un valstu kompetentajām iestādēm, jo tiks paplašinātas iespējas operatoriem veikt darbības oficiālā uzraudzībā, veikta saskaņošana ar tiesību aktiem augu veselības jomā, ieviestas uz risku balstītas oficiālās kontroles un nodrošināta iespēja reģistrācijas un sertifikācijas sistēmās izmantot biomolekulāros paņēmienus un digitālos risinājumus. Obligātas stingrākas ilgtspējas prasības apvienojumā ar elastību, lai pielāgotos vietējiem agroekoloģiskajiem apstākļiem, veicinās ilgtspējīgāku lauksaimniecības pārtikas ražošanu un nodrošinātību ar pārtiku, jo šķirnēm, kas ir piemērotākas mainīgajiem agroklimatiskajiem apstākļiem, būs stabilāka raža. Šķirnēm, kas ir slimībizzīdīgas, būs pozitīva ietekme uz vidi, jo tās varētu samazināt vajadzību pēc augu aizsardzības līdzekļiem. MRM ar uzlabotām ilgtspējas īpašībām var palīdzēt pielāgoties jau tagad novērojamajai klimata pārmaiņu ietekmei uz mežiem un mazināt tās sekas, tādējādi sniedzot būtiskus vidiskus ieguvumus. Tiks uzlabota gatavība liela MRM trūkuma apstākļiem ekstremālu laikapstākļu un katastrofu gadījumā un samazināts nekvalitatīva MRM stādīšanas risks. Visbeidzot, sagaidāms, ka, izmantojot īpašas atkāpes, kas

saistītas ar izsekojamības un kvalitātes nodrošināšanas instrumentiem, tiks gūti ieguvumi augu un meža ģenētisko resursu saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai.

Vēlamā risinājuma izmaksas

Vēlamais risinājums rada ievērojamas ekonomiskās izmaksas operatoriem un valstu kompetentajām iestādēm, jo ir vajadzīgas papildu investīcijas, lai veiktu papildu ilgtspējas novērtējumus. Tomēr tās ir proporcionālas mērķiem, un vidējā termiņā tās kompensēs ieguvumi, kas tiks gūti lauksaimniecības pārtikas ražošanas un mežsaimniecības nozaru ilgtspējas ziņā. Citi pasākumi operatoriem jaunus pienākumus nerada, bet gan nodrošina tiem jaunas iespējas vai vieglākus nosacījumus piekļuvei tirgum.

Ietekme uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)

Paredzams, ka labumu no sistēmas uzlabojumiem un no tā izrietošā efektivitātes pieauguma gūs kā MVU, tā arī visi pārējie uzņēmumi. Lai gan nav pieejams konkrēts iedalījums, MVU ir ļoti atšķirīgi gan aptverto kultūru (augsti specializēti dažās kultūrās vai darbojas ar plašāku kultūru klāstu), gan ģeogrāfiskā pārklājuma (darbojas valsts, ES vai starptautiskajos tirgos) ziņā. Tie var darboties vienā vai vairākos sēkļu nozares posmos: augu selekcija, sēkļu ražošana, sēkļu sagatavošana un sēkļu tirdzniecība. Atkarībā no to konkrētajām darbībām un inovācijas pakāpes daži MVU var nespēt izmantot jaunās iespējas, ko paredzēts ieviest (piemēram, digitālo tehnoloģiju un biomolekulāro paņēmieni izmantošanu), vai arī šīs iespējas var nebūt saistītas ar to darbību. Paaugstinātās ilgtspējas prasības īstermiņā varētu negatīvi ietekmēt tos MVU, kas gadā rada nelielu skaitu jaunu šķirņu, tāpēc investīcijas būtu nepieciešams pārorientēt uz šķirnēm ar uzlabotām ilgtspējas īpašībām. Visbeidzot, no pasākumiem bioloģisko un saglabājamo šķirņu jomā labumu gūtu galvenokārt MVU, jo šādās darbībās galvenokārt iesaistīti tieši MVU.

Nozīmīga ietekme uz valstu budžetiem un pārvaldes iestādēm

Valstu kompetentajām iestādēm, visticamāk, būs jāpalielina sava kapacitāte, lai īstenotu paaugstinātās prasības attiecībā uz ilgtspējas novērtējumiem. Tomēr atkarībā no pašreizējā kompetenču sadalījuma būs jāpielāgo arī esošā prakse un jāpārstrukturē resursi saistībā ar oficiālajām kontrolēm un augu veselības prasībām.

Cita paredzama būtiska ietekme

Cita būtiska ietekme nav sagaidāma.

Proporcionalitāte

Priekšlikums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu pārskatīšanas mērķus. Tas tiek darīts tādā veidā, kas veicina valstu rīcību, kura pretējā gadījumā nebūtu pietiekama, lai šos mērķus sasniegtu apmierinoši.

4. Turpmākie pasākumi

Politikas pārskatīšanas termiņš

Atbilstošs pārskatīšanas periods būtu 10 gadi pēc piemērošanas uzsākšanas. Tas atbilst vidējam laikam, kas nepieciešams jaunas šķirnes selekcijai, kā arī laikam, kas nepieciešams, lai iegūtu jēgpilnus datus, veicot ikgadējo monitoringu.